

УДК 355.012

Оксана Григорівна СТРЕЛЬЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;

Анатолій Миколайович СТРЕЛЬЧЕНКО,

заступник начальника управління спеціальних операцій Національної гвардії України, м. Київ

ПРИРОДА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВІЙСЬКОВО-СЛУЖБОВЦІВ ЯК СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ

Військовослужбовці визнаються спеціальними суб'єктами адміністративної відповідальності. При цьому, треба відзначити, що їх правовий статус відрізняється від загального. Це визначається можливістю, а в більшості випадків й обов'язковістю трансформації їхньої загальної відповідальності у специфічну. Така нормативна регламентація була успадкована з часів існування радянського адміністративного та військового законодавства й пояснювалася тим, що в інтересах обороноздатності країни, підтримання дисципліни у військах юрисдикція цивільних органів мала поширюватися на військовослужбовців лише за окремі адміністративні проступки.

В Україні започатковано створення армії нового зразка, яка відповідає б потребам розумної достатності, була б орієнтованою на захист своєї території й керованою з боку цивільних органів влади. У зв'язку з цим, змінюється становище самого військовослужбовця, який за своїм правовим статусом наближається або повинен наближатися до інших громадян [1, с. 164–165].

У час проведення антитерористичної операції та під час ведення бойових дій масовий характер мають випадки грубого порушення військової дисципліни. Досить систематичними є правопорушення під час зазначених операцій, а саме: вживання алкогольних напоїв у місцях розташування бойових підрозділів і районах проведення антитерористичної операції військовослужбовцями Збройних Сил України, які призвані під час часткової мобілізації. Крім того, з початком оголошення мобілізації самовільно залишили військові частини або місця служби понад 10 тисяч військовослужбовців. Також виявлено факти непокорі чи невиконання наказів стосовно понад 2 тисячі військовослужбовців [1, с. 165]. Така ситуація негативно впливає на обороноздатність держави й авторитет Збройних Сил України. У зв'язку з цим, виникла нагальна потреба посилення відповідальності військовослужбовців за порушення військової дисципліни, для забезпечення правопорядку та військової дисципліни у Збройних Силах України, і саме тому був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців,

надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» від 05.02.2015 р. № 158-VIII [2].

За загальним правилом адміністративну відповідальність передбачає ст. 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Дана стаття спеціально присвячена питанням адміністративної відповідальності військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень.

Згідно із зазначеною статтею, військовослужбовці, військовозобов'язані й резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового та начальницького складів органів внутрішніх справ, служби цивільного захисту й Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами [3].

При розгляді питання щодо адміністративної відповідальності військовослужбовців актуальним питанням є можливість застосування адміністративних стягнень до військовослужбовців. Стаття 24 КУпАП установлює систему стягнень за вчинення адміністративних правопорушень. Однак не всі з передбачених цією статтею адміністративних стягнень можуть застосовуватися до військовослужбовців. До зазначених осіб не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи й адміністративний арешт, а до військовослужбовців строкової служби – водіїв транспортних засобів Збройних Сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань у разі порушення правил дорожнього руху, крім того, – штраф.

Поряд із цим, до військовослужбовців за вчинення військових адміністративних правопорушень може бути застосована така санкція, як арешт із утриманням на гауптвахті. Відповідно до ст. 32-1 КУпАП, «арешт з утриманням на гауптвахті встановлюється і застосовується лише у виключних випадках за окремі види військових адміністративних правопорушень на строк до десяти діб. Арешт з утриманням на гауптвахті призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею). Арешт з утриманням на гауптвахті не може застосовуватися до військовослужбовців-жінок» [3].

Зазначене покарання відбувається на гауптвахтах Служби правопорядку в спеціальних приміщеннях, які обладнано в органах управління Служби правопорядку з метою виконання покарання для військовослужбовців, засуджених до арешту [4].

Заслуговує уваги те, що 5 березня 2015 року до КУпАП уперше введено адміністративну відповідальність за вчинення військових адміністративних правопорушень. А саме, запроваджено відповідальність за: відмову від виконання наказу або інших законних вимог командира (начальника), самовільне залишення військової частини або місця служби, необережне знищення або пошкодження військового майна, зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем, перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень, недбале

ставлення до військової служби, бездіяльність військової влади, порушення правил несення бойового чергування, порушення правил несення прикордонної служби, порушення правил поведінки зі зброєю, а також речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення, розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв військовослужбовцями. Також унесено зміни щодо процесуального оформлення вчинення військових адміністративних правопорушень: так, командирам (начальникам) військових частин надано право складати адміністративні протоколи. Військовослужбовці за вчинення військових адміністративних правопорушень несуть відповідальність, передбачену главою 13-Б КУпАП, за умови, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність [3].

Отже, єдиною фактичною підставою притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності є вчинення ними адміністративного проступку.

Список бібліографічних посилань

1. Ткаченко О.Г. Олійник В.С., Клименко С.В. Адміністративна відповідальність військовослужбовців за військові правопорушення. // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 3. Т. 2. С. 164—167.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період: Закон України від 05.02.2015 р. № 158-VIII. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-19> (дата звернення 02.06.2017).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 02.06.2017).

4. Про затвердження Інструкції про порядок і умови утримання засуджених, узятих під варту, та затриманих військовослужбовців: наказ Міністерства оборони України від 26.09.2013 р. № 656 (із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства оборони № 56 від 27.01.2017). // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1775-13> (дата звернення 02.06.2017).

Одержано 12.06.2017

УДК 347.962:342

Дмитро Юрійович ШПЕНОВ,

кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

КВАЛІФІКАЦІЯ ТА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДДІВ В УКРАЇНІ

Необхідною умовою для досягнення мети удосконалення служби суддів в Україні є підвищення рівня їх кваліфікації та компетентності. Це є чи не найбільш важливою умовою забезпечення справедливого та об'єктивного відправлення правосуддя та прийняття правосудних судових рішень.